

frem til begyndelsen af 1980-erne var etaten desuden påvirket af de mere usikre politiske vilkår, med hastigt skiftende ministre, så det var vanskeligt at få klare politiske signaler for, hvorledes post- og teleudviklingen skulle være. Alligevel, konkluderer Johansen, var slut-70'erne præget af betydelig fremgang i produktionen, undtagen på pakkeområdet, hvor problemerne med at få den nye postterminal til at fungere gav basis for en voksende markedsandel for private firmaer. Johansens korte, men fyldestgørende analyser af P&T's virksomhed med fremhævelse periode for periode af de vigtigste mål, viser bl.a. at 'adresseløse forsendelser' og udlandssamtaler var de suverænt stærkeste vækstområder perioden igennem. Det kunne iøvrigt nok være en undersøgelse værd, hvorfor det første område står så stærkt i Danmark sammenlignet med andre lande, om det er prisbetinget, strukturbetinget eller er en effekt af forbudet mod reklamer i de elektroniske medier; og man kan da kun beklage, at reklame og marketing, ja hele afsætningssiden, er et så underbelyst område i dansk økonomisk historie.

Det var som bekendt en socialdemokratisk trafikminister, Risgaard Knudsen, der stillede strukturarbejdet og moderniseringen af P&T i stå, og som faldt som minister på at have grebet for hårdt ind, mens Poul Hansen faldt på at have grebet for sent ind. Fra kommissionsdomstolens beretning citeres domstolens billigelse af ministerens handling, med dens ganske exceptionelle tilføjelse, at domstolen 'skal understrege, at der ikke heri ligger en afstandtagen fra mere moderne og demokratiske ledelsesformer. Sådanne finder kommissionsdomstolen naturlige, og de var iøvrigt som nævnt forudsat ved styrelseslovens vedtagelse. Bemærkningen sigter derfor alene til, at den udformning heraf, der var lagt op til, ville have befordret ineffektivitet samt medført mødevirksomhed ud over ethvert rimeligt omfang...' Og Johansen afviser, at krisen i P&T havde indflydelse på den efterfølgende udskillelse af telesiden og den videre opdeling og privatisering på postsiden, og henviser i stedet til det almindelige politiske kursskifte i 1982 og implementeringen af EF's liberaliseringsdirektiver. I forlængelse af dette kan man måske finde andre organisationskriterier for P&T's historie i de sidste 35 år end Johansens organisationsbundne fortælling.

For de to bind gælder, som for værket som helhed, at de fremtræder meget gennearbejdede i den grafiske tilrettelægning ved Jens Lorentzen, og med et gennemgående velvalgt og æstetisk tilfredsstillende illustrationsmateriale ved forfatterne og værkets gennemgående billedredaktør Anders Monrad Møller.

Hans Kryger Larsen

C. D. O. LUNN: I fredens tjeneste. Udgivet og kommenteret af Gerda Gram, Odense Universitetsforlag. 1993. 172 s., ill.

Med oprettelsen af Folkeforbundet havde man forsøgt at skabe et instrument til varetagelse af den kollektive sikkerhed, og selv om denne internationale organisation ikke fik den betydning, man havde håbet, levede tanken om at begrænse eller løse konflikter gennem solidarisk optræden videre og mundede ud i dannelsen af De forenede Nationer.

Folkeforbundet havde vist sin afmagt over for det italienske angreb på Abessinien, og da Den spanske Borgerkrig brød ud i juli 1936, måtte de europæiske

magter selv gribe ind. Tyskland og Italien støttede Francos oprørere med våben og frivillige, Sovjetunionen hjalp på lignende vis den lovlige valgte Folkefronts-regering, idet man dog af hensyn til Tyskland, Frankrig og Storbritannien udviste en vis diskretion. I Frankrig var Leon Blums Folkefrontsregering indstillet på at sælge våben til de spanske partifæller, hvilket dog mødte stærk modstand i Nationalforsamlingen. Samtidig ønskede Storbritanniens konservative regering hverken at støtte et rødt eller et falangistisk Spanien; man lod derfor den franske regering vide, at hvis fransk hjælp til den spanske regering førte til krig med Tyskland eller Italien, ville Storbritannien ikke gribe ind.

På den baggrund turde Frankrig ikke engagere sig i borgerkrigen; der var derfor kun én løsning: At søge at begrænse konflikten til selve Spanien. Den franske regering opfordrede derfor samtlige europæiske lande til at indgå en ikke-indblandingstraktat. Mindre end to måneder efter borgerkrigens udbrud havde 26 europæiske lande tiltrådt traktaten, og Non-Interventionskomiteen kunne holde sit første møde i London. På trods af traktaten ydede Italien, Portugal og Tyskland stadig hjælp til Francos oprørere, hvilket fik Non-Interventionskomiteen til at foreslå en overvågning af de spanske grænser; først i januar 1937 var de 26 lande enige om, hvorledes den skulle foregå i praksis. Tyskland og Italien fordrede – og fik – kontrollen med den spanske østkyst, hvorved de selv kunne forsyne oprørerne og forhindre Sovjetunionen i at understøtte den republikanske regering. Til bevogtning af landgrænsen til Frankrig blev der oprettet en international kontrolstyrke, hvis leder efter fransk forslag blev den danske oberst C. D. O. Lunn. Medvirkende til hans valg var dels, at han kom fra et lille land uden væsentlige interesser i området, dels, at han havde været sekretær for den tyrkisk-syriske grænsekommission 1926-1930 og i denne egenskab havde haft en del at gøre med chefen for de franske styrker i Syrien; denne var i mellemtiden blevet hærchef. Endelig havde Lunn i nogle måneder i 1925 gjort tjeneste i et fransk artilleriregiment i Pyrenæerne.

Hovedparten (pp. 19-147) af bogen består af Lunns egen beretning om sit arbejde som leder af den internationale kontrolgruppe ved den spansk-franske grænse fra gruppens oprettelse i marts 1937 til dens opløsning to år senere som følge af Francos sejr i borgerkrigen. Beretningen er udarbejdet kort efter 2. verdenskrig på grundlag af Lunns personlige dagbøger og hans rapporter til ledelsen af Non-Interventionskomiteen i London. Ifølge udgiveren er der fuld overensstemmelse mellem Lunns beretninger (p. 10). Selv om den her udgivne strengt taget må betegnes som sekundær kilde, kan den bruges til en første orientering om grænsekontrolgruppens virke, helt bortset fra, at den lader sig læse som en flydende, velskrevet fortælling om et spændende emne.

Thomas Riis